

Ustawa

z dnia ... 2022 r.

o zmianie ustawy o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19

Art. 1. W ustawie z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. z 2021 r. poz. 1072, 1080, 1535) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) tytuł ustawy otrzymuje brzmienie: „o zmianie ustawy o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych konsumentom i przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19”;
- 2) w art. 1:
 - w pkt 1 wyrazy: “w art. 2–14” zastępuje się wyrazami: “w art. 2-9 i art. 10–14”,
 - po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu: “1a) w art. 9a-9g zasady stosowania dopłat do kredytów udzielonych na podstawie umowy o kredyt hipoteczny w celu częściowej rekompensaty za wzrost oprocentowania kredytu;”;
- 3) po art. 9 dodaje się rozdział 3a w brzmieniu:

„Rozdział 3a

Dopłaty do kredytów hipotecznych

Art. 9a. Przepisy niniejszej ustawy stosuje się odpowiednio do kredytów udzielonych na podstawie umowy o kredyt hipoteczny, o której mowa w art. 3 ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1027, 2320) na zasadach określonych w niniejszym rozdziale.

Art. 9b. 1. Dopłaty do kredytów, o których mowa w art. 9a, są stosowane do umów zawartych przed 7 października 2021 r., w celu częściowej rekompensaty za wzrost oprocentowania kredytu.

2. Konsument składa wniosek o udzielenie dopłaty do kredytu, zwany dalej „wnioskiem o udzielenie dopłaty”, do banku udzielającego kredytów z dopłatami, o którym mowa w art. 8 ust. 1.

3. Wniosek o udzielenie dopłaty do kredytu zawiera:

- 1) oznaczenie konsumenta;
- 2) oznaczenie umowy, której dotyczy wniosek;
- 3) zaświadczenie o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego na dzień 31 grudnia 2021 r.

Art. 9c. Dopłata do kredytu, o którym mowa w art. 9a, przysługuje konsumentowi, jeżeli rata kredytu na dzień 1 lutego 2022 r. jest wyższa niż 30% przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego.

Art. 9d. 1. Dopłata do kredytu, o którym mowa w art. 9a, stanowi część odsetek należnych bankowi i odpowiada 2 punktom procentowym.

2. Konsument spłaca w miesięcznej racie odsetkowej część odsetek należnych bankowi stanowiących różnicę między odsetkami naliczonymi według umowy kredytu i kwotą dopłaty, obliczonej na podstawie ust. 1.

3. Dopłata do kredytu, o którym mowa w art. 9a, jest udzielana przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy.

4. Dopłaty są wypłacane przez BGK ze środków Funduszu Dopłat do Oprocentowania, o którym mowa w art. 10, bankom, które zawarły z BGK umowę o współpracy.

5. W przypadku nienależnych dopłat przepisy art. 9 stosuje się odpowiednio.

Art. 9e. 1. Bank, w przypadku spełnienia warunku, o którym mowa w art. 9c, zawiera z konsumentem aneks do umowy, której dotyczy wnioszek o udzielenie dopłaty. Przepisu art. 4 pkt 1-4 nie stosuje się.

2. W aneksie do umowy określa wysokość dopłaty oraz czas, na jaki zostaje przyznania.

Art. 9f. Wysokość dopłaty do kredytu, o którym mowa w art. 9a, stanowi pomniejszenie wysokości miesięcznej raty kapitałowej i odsetkowej, o której mowa w art. 5 ust. 2 ustawy 19 czerwca 2009 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych udzielonych osobom, które utraciły pracę (Dz. U. z 2016 r. poz. 734).

Art. 9g. W przypadkach nieregulowanych w niniejszym rozdziale stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, 2320, z 2021 r. poz. 1509, 2459) oraz ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, 1981, 2052, 2262, 2270, 2289, 2328, 2459, z 2022 r. poz. 1). Przepisów rozdziału 5 i 6 niniejszej ustawy nie stosuje się."

4) w art. 102 ust. 1:

- we wprowadzeniu do wyliczenia wyrazy "567 600 000 zł" zastępuje się wyrazami "8 567 600 000 zł",
- pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:
"3) 2022 r. – 3 000 000 000 zł;
4) 2023 r. – 5 000 000 000 zł;"

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

1. Cel zmian i rzeczywisty stan w dziedzinie, której dotyczy zmiana

7 października 2021 roku Rada Polityki Pieniężnej podjęła pierwsza z serii decyzji o podwyżce stóp procentowych. Przewodniczący Rady Polityki Pieniężnej jeszcze 9 września 2021 roku zapewniał jednak, że nie ma warunków do ich podwyżki. Komunikat ten był jednym z kilkunastu zapewnień o braku konieczności podwyższania stóp procentowych, a nawet o warunkach do ich obniżki. Przewodniczący RPP mówił również, że podwyżka stóp procentowych byłaby „szkolnym błędem”. W styczniu 2021 roku mówił: „Dopuszczam dalsze obniżenie stóp procentowych, dopuszczam także stopy ujemne”.

Konsumenci zawierający umowę o kredyt hipoteczny nie mogli w takim przypadku przygotować się do podwyżek i potencjalnie zmienić swoją decyzję. Podobnie, konsumenci podpisujący umowy wcześniej nie mogli przygotować się do wyższych rat kredytów. Konsument nie musi posiadać wiedzy specjalistycznej pozwalającej zweryfikować wypowiedzi Przewodniczącego Rady Polityki Pieniężnej.

19 czerwca 2020 r. uchwalono ustawę o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. z 2021 r. poz. 1072, 1080, 1535). Ustawa ta nie obejmowała jednak konsumentów, czyli grupę ok. 15 mln osób.

Podwyższona inflacja i nieoczekiwany wzrost stóp procentowych pomimo wcześniejszych zapowiedzi Przewodniczącego Rady Polityki Pieniężnej przyniosły kolejne obciążenie wielu osób niezależnie od ich wcześniejszej sytuacji finansowej. Dlatego w celu częściowej rekompensaty niezapowiedzianych podwyżek oraz poprawy zaufania obywatela do państwa i jego instytucji należy rozszerzyć wsparcie kredytowe również na konsumentów kredytów hipotecznych. Są to kredyty o największej wartości kapitałowej do przekłada się na względnie największe skutki dla rat odsetkowych.

2. Proponowane zmiany

W ustawie o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. z 2021 r. poz. 1072, 1080, 1535) projektodawca proponuje dodanie rozdziału 3a regulującego dopłaty do kredytów hipotecznych.

Przez kredyt hipoteczny rozumie się kredyt udzielony na podstawie umowy o kredyt hipoteczny, o której mowa w art. 3 ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1027, 2320), tj. umowę, w ramach której kredytodawca udziela konsumentowi kredytu lub daje mu przyrzeczenie udzielenia kredytu zabezpieczonego hipoteką lub innym prawem związanym z nieruchomością mieszkalną lub przeznaczoną na sfinansowanie niezwiązanego z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego nabycia lub utrzymania: (1) prawa własności budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość, a także ich budowy lub przebudowy w rozumieniu art. 3 pkt 6 i 7a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2019 r. poz. 1186); (2) spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu; (3) prawa własności nieruchomości gruntowej lub jej części; (4) udziału we współwłasności budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość lub udziału w nieruchomości gruntowej. W szczególności ustawodawca wskazuje umowy o pożyczkę, o kredyt w rozumieniu przepisów Prawa bankowego, o kredyt wobec osoby trzeciej, o odroczenie terminu spłaty lub o kredyt odnawialny.

W art. 9b projektodawca proponuje wprowadzenie instytucji prawnej dopłat do kredytów do umów zawartych przed 7 października 2021 r. Proponowana data zbiega się z początkiem serii podwyższania stóp procentowych przez Radę Polityki Pieniężnej wbrew wcześniejszym zapowiedziom Przewodniczącego RPP.

Zgodnie z proponowanymi rozwiązaniami konsument składa do banku wniosek o udzielenie dopłaty do kredytu. Wniosek o udzielenie dopłaty do kredytu zawiera: (1) oznaczenie konsumenta; (2) oznaczenie umowy, której dotyczy

wniosek; (3) zaświadczenie o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego na dzień 31 grudnia 2021 r. Wskazane zaświadczenie wydaje właściwy naczelnik urzędu skarbowego. Dopłata do kredytu przysługuje konsumentowi, jeżeli rata kredytu na dzień 1 lutego 2022 r. jest wyższa niż 30% przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego i stanowi część odsetek należnych bankowi równych 2 punktom procentowym. Konsument spłaca w miesięcznej racie odsetkowej część odsetek stanowiących różnicę między odsetkami naliczonymi według umowy kredytu i kwotą dopłaty. Dopłata do kredytu jest udzielana przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. Dopłaty są wypłacane przez BGK ze środków Funduszu Dopłat do Oprocentowania bankom, które zawarły z BGK umowę o współpracy.

W przypadku nienależnych dopłat stosuje się odpowiednio przepisy ogólne zmienianej ustawy.

W art. 9e projektodawca proponuje sposób udzielenia dopłaty poprzez zawarcie przez bank z konsumentem aneksu do umowy kredytowej. W aneksie do umowy określa się wysokość dopłaty oraz czas, na jaki zostaje przyznania.

Wysokość dopłaty do kredytu stanowi pomniejszenie wysokości miesięcznej raty kapitałowej i odsetkowej, o której mowa w art. 5 ust. 2 ustawy 19 czerwca 2009 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych udzielonych osobom, które utraciły pracę (Dz. U. z 2016 r. poz. 734).

W przypadkach nieregulowanych w proponowanych przepisach stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, 2320, z 2021 r. poz. 1509, 2459.) oraz ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, 1981, 2052, 2262, 2270, 2289, 2328, 2459, z 2022 r. poz. 1). Wyłącza się jednocześnie przepisy szczególne z rozdziału 5 i 6 niniejszej ustawy nie stosuje się.

Projektodawca proponuje zwiększenie limitu wydatków budżetowych z 567 600 000 zł do 8 567 600 000 zł w perspektywie do roku 2023.

Proponowane przepisy znajdują odpowiednią regulację w przepisach wstępnych do ustawy oraz w tytule ustawy.

Projektodawca proponuje wejście w życie niniejszej ustawy po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

3. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne. Finansowanie

Proponowany projekt ustawy wpłynie pozytywnie na finanse ok. 2 mln gospodarstw domowych posiadających kredyt hipoteczny. W szczególności przepisy te będą ważne dla tych gospodarstw domowych, w których wzrost raty kredytu wywołany podniesieniem stóp procentowych przekracza ustalony w ustawie limit dochodu na osobę w gospodarstwie domowym. W wyniku wejścia w życie niniejszej ustawy nie zadziała mechanizm substytucji – gospodarstwa domowe nie będą musiały wybierać pomiędzy wydatkami na spłatę kredytu a na pokrycie rachunków lub zakup żywności.

Proponowana ustawa zwiększy również poziom zaufania do państwa i instytucji publicznych. Podwyżki stóp procentowych wbrew zapowiedziom przewodniczącego Rady Polityki Pieniężnej zostaną w ten sposób zrekompensowane.

Koszt w wysokości ok. 8 mld złotych: 3 mld zł w 2022 roku i 5 mld zł w 2023 zostanie pokryty z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw finansów publicznych.

4. Założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych

Projekt ustawy nie zakłada wydania dodatkowych aktów wykonawczych.

5. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej. Oświadczenie o zgodności z Konstytucją RP

Proponowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej. Proponowana ustawa nie wypełnia znamion pomocy publicznej ze względu na to, że zmiana będzie neutralna z punktu widzenia banków, a pozytywna finansowo dla konsumentów.

Proponowana ustawa podlega notyfikacji do Komisji Europejskiej.

W ocenie wnioskodawcy proponowane przepisy są zgodne z Konstytucją RP.

6. Wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców

Wejście w życie proponowanego projektu ustawy pozytywnie wpłynie na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

7. Konsultacje społeczne

Projekt nie był poddawany konsultacjom społecznym.